

KOLONIAAL CONGO

OVER FEITEN EN MYTHES

VIDEO 7: IS CONGO WEL ECHT GEDEKOLONISEERD?

Wat betekent 'dekolonisatie'? Hoe heeft België de dekolonisatie van Congo aangepakt? Is Congo in 1960 volledig onafhankelijk geworden?

WIE SPREEKT?

Guy Vanthemsche is professor hedendaagse geschiedenis en schreef verschillende boeken over het koloniaal verleden van Congo en België.

MOEILIJKE WOORDEN

stereotype	een vastgeroest beeld van een groep mensen waarbij één eigenschap uitvergroot wordt: 'elke Belg eet graag frieten' of 'elke Afrikaan kan goed dansen'. Negatieve stereotypes kunnen leiden tot vooroordelen en discriminatie.
corrupt	omkoopbaar, oneerlijk
aandelen	Elk bedrijf bestaat uit aandelen. De aandeelhouders (degenen die een of meer aandelen in bezit hebben) zijn samen de baas over het bedrijf en verdelen de winsten.
Katangezen	Inwoners van Katanga, een regio die zich in 1960 afscheurde van het net onafhankelijk geworden Congo. De onafhankelijkheid van Katanga eindigde in januari 1963.

DE VIDEO

Bekijk de video en probeer een antwoord te vinden op deze vragen:

1. Wat betekent 'dekoloniseren'?
2. Soms probeert de ex-koloniale machthebber toch nog macht te houden in het gedekoloniseerde gebied. Op wat voor manier gebeurde dat in Congo?
3. De slogan 'Avant l'indépendance = après l'indépendance' is veelbetekenend. Wie sprak deze woorden? Waarom? En waar leidde dat toe?
4. Wie was Patrice Lumumba?
5. Wat is de 'koloniale erfenis' van Congo?

HET BEELD

Bekijk de foto. Wie wordt hier gewelddadig gearresteerd? Waarom? En tot wat leidt deze arrestatie?

KLASGESPREK: DEKOLONISATIE VAN DE GEEST

Wat wordt volgens jou bedoeld met '**Dekolonisatie van de geest**'? Gebruik eventueel de bron hieronder om dat te weten te komen.

- Vind je het nodig om je eigen geest te dekoloniseren? Waarom wel/niet?
- Vind je dat andere mensen hun geesten zouden moeten dekoloniseren? Waarom wel/niet?
- Wat zou er kunnen gebeuren om 'de geesten te dekoloniseren'?

In de reeks Moeilijke Dingen Makkelijk Uitgelegd verduidelijkt Raf Njotea het concept '[dekolonisatie van de geest](#)'.

KOLONIAAL CONGO

OVER FEITEN EN MYTHES

VIDEO 7: IS CONGO WEL ECHT GEDEKOLONISEERD? FICHE VOOR DE LEERKRACHT

LESDOELEN

- Leerlingen begrijpen dat kolonisatie een veelzijdig fenomeen is met vergaande gevolgen.
- Leerlingen reflecteren kritisch over het begrip 'dekolonisatie'.
- Leerlingen analyseren hoe de onafhankelijkheid en dekolonisatie van van Congo in 1960 verliep.
- Leerlingen begrijpen het mechanisme van vooroordelen die leiden tot racisme.
- Leerlingen begrijpen en zijn zich bewust van het gevaar van racisme.
- Leerlingen reflecteren kritisch over actuele maatschappelijke uitdagingen.
- Leerlingen passen de kennis over koloniale vooroordelen toe op hun eigen referentiekader.

INHOUDSVRAGEN

1. Wat betekent 'dekoloniseren'?

Er zijn twee betekenissen.

- Letterlijk: ervoor zorgen dat de kolonisatie stopt. Dit houdt in dat de politieke afhankelijkheid van de koloniale macht en het gekoloniseerde gebied ophoudt: de plaatselijke bevolking heeft de eigen macht in handen.
- Vandaag bedoelen we met 'dekoloniseren' dat koloniale denkbbeelden en praktijken van vroeger uit onze geesten en acties moeten verdwijnen.

Om dit concept helder uit te leggen, kunnen de filmpjes uit de reeks Moeilijke dingen Makkelijk Uitgelegd zeker helpen. Bekijk bijvoorbeeld de filmpjes over 'Dekolonisatie' met uitleg van [Raf Njotea](#) en [Nozizwe Dube](#).

2. Soms probeert de ex-koloniale machthebber toch nog macht te houden in het gedekoloniseerde gebied. Op wat voor manier gebeurde dat in Congo?

Soms op indirecte manieren, soms meer expliciet. Bijvoorbeeld:

- bevriende machthebbers steunen: vijf jaar na de onafhankelijkheid van Congo komt Mobutu aan de macht. Hij is wel een Congolees, maar is erg westers gezind en wordt daarom gesteund door België. Via Mobutu, witte raadgevers en andere omkoopbare politici kan België toch nog invloed uitoefenen.
- economische druk: grote Belgische bedrijven blijven in Congo zonder dat Congo zelf deelt in de aandelen en winst.
- militaire interventies: het leger blijft op dezelfde manier werken.

Congo werd ondergraven in zijn eigen bestuurscapaciteit: schijnonafhankelijkheid. België bleef controle houden en winst maken in Congo.

3. De slogan 'Avant l'indépendance = après l'indépendance' is veelzeggend. Wie zei dat? Waarom? En waar leidde dat toe?

Generaal Janssens, de Belgische bevelvoerder van het Congolese leger, schreef dat na de onafhankelijkheid op een bord voor zijn soldaten. Hij bedoelde daarmee dat de onafhankelijkheid van het land eigenlijk niets zou veranderen. De Belgen zouden de baas blijven. Zeker in het leger. Dat leidde tot veel frustratie bij de Congolezen. De soldaten kwamen dan ook in opstand. Het incident is veelzeggend voor de bedoelingen van de Belgische kolonisator.

4. Wie was Patrice Lumumba?

De eerste verkozen premier van Congo in 1960. Meteen na zijn aanstelling bekritiseert hij openlijk het leed dat de Congolezen is aangedaan tijdens de kolonisatie. Hij werd door Belgen (en andere westerse landen) beschouwd als een onbetrouwbare politicus die niet naar hun wensen zou luisteren. Ze waren bang dat hij een autonome politiek zou voeren. Hij wordt geëlimineerd met steun van de westerse mogendheden.

5. Wat is de 'koloniale erfenis' van Congo?

Jarenlange aanwezigheid en destructieve daden van de koloniale machthebbers laat vergaande sporen na in Congo. Nog steeds lijdt Congo onder de gevolgen van de kolonisatie. Zo heeft België bijvoorbeeld nog verschillende keren geïntervenieerd na de onafhankelijkheid, wat voor grote destabilisering en chaos zorgde.

HET BEELD

Op de foto zien we dat Patrice Lumumba, de eerste democratisch verkozen premier van Congo, gewelddadig wordt uitgeleverd aan zijn vijanden. Hij wordt later vermoord. Deze gevangenne en uitlevering van Lumumba werd mede georganiseerd door Westerse landen als België en de Verenigde Staten. Ze beschouwden hem als gevaarlijk voor hun belangen en wilden de politicus van de macht verdrijven en elimineren. Dat is hen gelukt, de arrestatie eindigde in de dood van de premier. De Westerse landen installeerden een andere machthebber op de troon: Joseph-Desiré Mobutu. Die zou het land langdurig als dictator besturen.